

Nr 55.

Godkänd av första kammaren den 24 februari 1933.

Godkänd av andra kammaren den 24 februari 1933.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen för budgetåret 1933/1934 av utgifterna för kapitalökning i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

(Statsutskottets utlåtande nr 9.)

Till KONUNGEN.

I anledning av Eders Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar i avseende å regleringen för budgetåret 1933/1934 av utgifterna för kapitalökning, i vad angår postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, får riksdagen anmäla följande beslut.

Postverket.

1:o) **Inventarier för postverkets behov.** Uti den till riksdagen den 3 januari 1933 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1933/1934 har Eders Kungl. Maj:t i avseende å postverket (punkt 1 av det vid propositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning bil. 2» fogade utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att till inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra godkänna Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

I avseende å sättet för täckande av ifrågavarande liksom övriga i det följande behandlade anslag till de fyra kommunikationsverken har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag om att täckning för desamma på vanligt sätt beredes av lånemedel.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

2:o) **Vissa andra anslag till postverket.** Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkterna 2 och 3 om anslag till förvärvande av mark till landningsfält för flygplan samt till försöksanläggning för belysning av luftfartsleder, kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

Telegrafverket.

3:o) **Telefonstationsbyggnad i Stockholm.** Beträffande telegrafverket har Eders Kungl. Maj:t under punkt 4 föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Riksdagens vederbörande utskott har avlagt besök vid telefonhuset vid Jakobsbergsgatan jämte de fastigheter, som skulle tagas i anspråk för den planerade nybyggnaden.

Den nya stationsbyggnad, som i anslutning till nuvarande telefonhuset vid Jakobsbergsgatan är planerad till utförande, skulle inrymma — förutom en ny namnanropsstation och vissa andra specialstationer — en ny automatisk Norr-station. I och med automatiseringen av sistnämnda station — vilken uppgives vara i behov av ombyggnad — skulle samtliga abonnentstationerna i Stockholm bliva automatiskt betjänade. Riksdagen har funnit sig för sin del bära godkänna förevarande förslag och får alltså anmäla, att riksdagen till *telefonstationsbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

4:o) **Telefonstationsbyggnad i Örnsköldsvik.** Eders Kungl. Maj:t har under punkt 5 föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Örnsköldsvik för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår, att den nuvarande telefonstationen i Örnsköldsvik behöver ombyggas och utvidgas. Inom den blivande nybyggnaden skulle även för postverket erforderliga bättre lokalutrymmen kunna beredas.

Med hänsyn i övrigt till den i ärendet lämnade utredningen har riksdagen ansett sig bära bifalla förslaget om uppförande av en telefonstationsbyggnad i Örnsköldsvik med lokaler jämväl för postverket.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *telefonstationsbyggnad i Örnsköldsvik* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor, att utgå av lånemedel.

5:o) **Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.** Eders Kungl. Maj:t har under punkt 6 föreslagit riksdagen att till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 11,500,000 kronor.

Med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 11,500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Statens järnvägar.

6:o) **Nytt stationshus vid Falköpings central.** Vad departementchefen anfört rörande uppförande av nytt stationshus vid Falköpings central har ej föranlett erinran från riksdagens sida; vilket riksdagen velat för Eders Kungl. Maj:t tillkännagiva.

7:o) **Gångbroar och gångtunnlar.** I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 7 har riksdagen till *gångbroar och gångtunnlar* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor, att utgå av lånemedel.

8:o) **Fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden.** Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts under punkt 8 framställda förslag, får anmäla, att riksdagen till *fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor, att utgå av lånemedel.

9:o) **Skenfria vägkorsningar m. m.** Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 9 har riksdagen till *skenfria vägkorsningar m. m.* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 150,000 kronor, att utgå av lånemedel.

10:o) **Om- och tillbyggnad av turiststationen i Riksgränsen.** Eders Kungl. Maj:t har under punkt 10 föreslagit riksdagen att till om- och tillbyggnad av turiststationen i Riksgränsen för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Riksdagen har ansett, att de föreslagna om- och tillbyggnadsarbetena böra komma till utförande. Såsom järnvägsstyrelsen och departementschefen framhållit, bör ett lämpligt avvägt hyresbelopp erläggas för anläggningen.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *om- och tillbyggnad av turiststationen i Riksgränsen* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 80,000 kronor, att utgå av lånemedel.

11:o) **Växel- och signalsäkerhetsanläggningar.** Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts under punkt 11 framställda förslag har riksdagen till *växel- och signalsäkerhetsanläggningar* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

12:o) **Telefonledningar och kabelarbeten.** Eders Kungl. Maj:t har under punkt 12 föreslagit riksdagen att till telefonledningar och kabelarbeten för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, som avser att möjliggöra en ökad användning av telefon i stället för telegraf vid statens järnvägar, har riksdagen till *telefonledningar och kabelarbeten* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor, att utgå av lånemedel.

13:o) **Anordningar för förbättrad driftsekonomi vid lokomotivstationer.** Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 13 har riksdagen till *anordningar för förbättrad driftsekonomi vid lokomotivstationer* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 50,000 kronor, att utgå av lånemedel.

14:o) **Utvidgning och modernisering av centralverkstaden i Örebro.** Eders Kungl. Maj:t har under punkt 14 föreslagit riksdagen att till utvidgning och modernisering av centralverkstaden i Örebro för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 425,000 kronor.

Förslaget innebär, bland annat, införandet av det »flytande» arbetssystemet i driften av centralverkstaden i Örebro. Detta system kännetecknas av att arbetsobjekten flyttas — »flyta» — inom verkstaden från den ena arbetsplatsen till den andra i och för bestämda arbetens utförande å varje plats, som därvid utrustas med speciella anordningar och maskinerier för vad som skall komma till utförande å denna plats. Enligt vad järnvägsstyrelsen anfört skulle detta system medföra betydande besparingar. Då jämväl i övrigt lämpligheten av den föreslagna utvidgningen och moderniseringen av verkstaden får anses ådagalagd, har riksdagen funnit sig böra medgiva, att förslaget genomföres.

Av totalkostnaden, 1,220,000 kronor, skulle ett belopp av 370,000 kronor bestridas av förnyelsefondsmedel och återstoden 850,000 kronor anvisas som kapitalökningsanslag, fördelat på två budgetår.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *utvidgning och modernisering av centralverkstaden i Örebro* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 425,000 kronor, att utgå av lånemedel.

15:o) **Förstärkning av spåröverbyggnaden å banan Södertälje södra—Eskilstuna central.** Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts under punkt 15 framställda förslag, får anmäla, att riksdagen till *förstärkning av spåröverbyggnaden å banan Södertälje södra—Eskilstuna central* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 260,000 kronor, att utgå av lånemedel.

16:o) **Förbättringsarbeten å banan Härnösand—Sollefteå.** Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 16 om anvisande av återstående

hälft av det anslag å 480,000 kronor, som vid sistlidna riksdag beräknades erforderligt för förstärkningsarbeten å banan Härnösand—Sollefteå, har riksdagen till *förbättringsarbeten å banan Härnösand—Sollefteå* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 240,000 kronor, att utgå av lånemedel.

17:o) **Elektrifiering av banan Järna—Norrköping—Malmö m. fl. linjer.** Eders Kungl. Maj:t har under punkt 17 föreslagit riksdagen att till elektrifiering av banan Järna—Norrköping—Malmö m. fl. linjer för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 9,000,000 kronor.

Med hänsyn till den av järnvägsstyrelsen lämnade utredningen angående beräknade besparingar har riksdagen funnit det av Eders Kungl. Maj:t äskade beloppet nu böra anvisas. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *elektrifiering av banan Järna—Norrköping—Malmö m. fl. linjer* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 9,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

18:o) **Elektrifiering av banorna Stockholm—Krylbo—Ånge och Örebro—Krylbo.** Eders Kungl. Maj:t har under punkt 18 föreslagit riksdagen att till elektrifiering av banorna Stockholm—Krylbo—Ånge och Örebro—Krylbo för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 19,000,000 kronor.

Förslaget om elektrifiering av Ängelinjerna (Stockholm—Ånge, Örebro—Krylbo) får betraktas som ett led i vårt järnvägsväsens tekniska anpassning efter tidsutvecklingen med dess högt drivna krav på snabba samfärdselmedel. Såsom synnerligen påtagliga trafikförbättringar efter en genomförd elektrifiering må nämnas möjligheter till dagtågförbindelse från Trälleborg och ända upp till Östersund och Sundsvall (samt vice versa), två dagsnälltåg mellan Stockholm och Östersund (samt vice versa) med avgång på morgonen, resp. middagen och framkomst på middagen respektive kvällen samt nattgodståg på sträckan Stockholm—Östersund, respektive Sundsvall med möjlighet till varans inlastning ända till sent på eftermiddagen samt lossning på ankomstorten redan påföljande förmiddag.

Till grund för nu framlagda elektrifieringsplan ligga ingående ekonomiska beräkningar, vid vilkas genomförande järnvägsstyrelsen kunnat tillgodogöra sig de byggnads- och driftekniska erfarenheter, som vunnits vid den sedan år 1926 elektriskt drivna västra stambanan ävensom vid nu pågående arbeten på Malmölinjerna (linjen Örebro—Mjölby inbegripen). De verkställda utredningarna giva goda förhoppningar om en tillfredsställande förräntning av det nedlagda byggnadskapitalet, cirka 50 miljoner kronor, liksom överhuvud om arbetenas lyckliga genomförande såväl tekniskt som ekonomiskt.

Bland de vidlyftiga statliga åtgärder mot arbetslöshet och depression, som framtvingits av tidsläget, bör ifrågavarande företag betraktas som en bland de mera betydelsefulla. Ängelinjernas elektrifiering förutsätter för sitt genomförande omfattande monteringsarbeten utefter järnvägslinjerna och stora statsbeställningar, varav ensamt å den elektriska lokomotivutrustningen belö-

pa över 15 miljoner kronor. Att ett så vidsträckt företag nu kan igångsättas på järnvägsstyrelsens eget initiativ och under dess ansvar för investerat kapital förräntning måste tvivelsutan vara ägnat att väcka tillfredsställelse. Hela anläggningsskapitalet, cirka 50 miljoner kronor, kan beräknas så gott som helt tillgodokomma vår inhemska produktion. Ensamt vid kontaktledningsarbetena beräknas inemot 750 man kunna beredas sysselsättning. Avtal om leverans av kopparledningar, elektriska lokomotiv, telegrafkablar o. s. v. till ett sammanlagt belopp av 29 miljoner kronor hava redan villkorligt träffats med inhemska industriföretag, som därigenom beredas en välbehövlig lättnad i nuvarande tid av stor orderknapphet.

Vid sin behandling av ärendet har riksdagen jämväl beaktat frågan om en eventuell elektrifiering av Ostkustbanan — jämte anslutande kustlinjer i norr och söder — i stället för motsvarande sträcka av norra stambanan. Denna fråga finnes utförligt belyst i järnvägsstyrelsens utredning angående elektrifieringen av Ängelinjerna. Bland de av järnvägsstyrelsen påvisade olägenheterna vid en dylik omläggning av elektrifieringsplanen märkes beträffande persontrafiken, att den planerade dagtågsförbindelsen mellan Skåne och Jämtland skulle omöjliggöras. Olägenheter skulle också drabba godstrafiken, som till övervägande del framgår över Krylbo och ej över Stockholm; huvudmassan av godset från Malmö- och Göteborgslinjerna till Östersund och till Vännäs och norr därom skulle sålunda ofrånkomligt erhålla en dags förlängd transporttid.

För egen del vill riksdagen också framhålla, att norra stambanan med sina grövre räler, sina större och för både tågmöten och godstågsrangering bättre tilltagna stationsanordningar samt sin redan nu för nattåg anpassade trafik-tjänst står avgjort bättre rustad att mottaga den stora och koncentrerade trafik, enkannerligen godstrafik, vars tillvaro är en av huvudförutsättningarna för att den elektriska driftsformen skall bliva räntabel. Redan på grund av den svagare bantekniska utrustning och transportkapacitet, Ostkustbanan alltså kan erbjuda, är, på sätt järnvägsstyrelsen närmare utvecklat, en dylik omkastning av elektrifieringsplanerna, åtminstone enligt vad nu kan förutses och bedömas, praktiskt och ekonomiskt taget utesluten.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, till *elektrifiering av banorna Stockholm—Krylbo—Ånge och Örebro—Krylbo* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 19,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

19:o) **Elektrifiering av banorna Göteborg—Malmö och Ängelholm—Hälsingborg.** Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 19 om elektrifiering av banorna Göteborg—Malmö och Ängelholm—Hälsingborg kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

20:o) **Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten.** Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 20 har riksdagen såsom *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 800,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Statens vattenfallsverk.

21:o) **Kraftstation vid Vargön.** Eders Kungl. Maj:t har under punkt 21 föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Vargön för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 1,650,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra medgiva, att det för slutförandet av ifrågasvarande kraftstationsanläggning erforderliga anslagsbeloppet, 1,650,000 kronor, nu anvisas, och får alltså anmäla, att riksdagen till *kraftstation vid Vargön* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 1,650,000 kronor, att utgå av lånemedel.

22:o) **Kraftstation vid Malfors.** I anledning av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 22 framställda förslag, som ej givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen till *kraftstation vid Malfors* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

23:o) **Veckoreglering av Motala ström.** Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts under punkt 23 framställda förslag har riksdagen till *veckoreglering av Motala ström* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor, att utgå av lånemedel.

24:o) **Bestridande av vissa på Tyttboforsen belöpande kostnader för sjöregleringar.** I anledning av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 24 framställda förslag, vilket ej givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen medgivit, att till inlösen av A-reverser, avseende kronans på Tyttboforsen belöpande andel i kostnader för reglering av sjöar inom Dalälvens flodsystem, må användas erforderlig del av förskott, vilka av Dalälvens regleringsförening komma att återbetalas till vattenfallsstyrelsen.

25:o) **Kraftstation vid Sillre.** Eders Kungl. Maj:t har under punkt 25 föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Sillre för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 175,000 kronor.

Med hänsyn till vad departementschefen anfört har riksdagen ansett sig böra medgiva, att det på grund av en oförutsedd kostnadsökning erforderliga tilläggsanslaget å 175,000 kronor nu anvisas.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *kraftstation vid Sillre* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 175,000 kronor, att utgå av lånemedel.

26:o) **En andra avloppstunnel vid Porjus kraftstation.** Vad departementschefen anfört rörande en andra avloppstunnel vid Porjus kraftstation föranleder ej något särskilt uttalande från riksdagens sida; vilket riksdagen härigenom velat för Eders Kungl. Maj:t tillkännagiva.

27:o) **Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 26

har riksdagen till *distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 2,800,000 kronor, att utgå av lånemedel.

28:o) **Inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar.** I anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 27, vilket förslag ej givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen till *inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar*, i den mån sådana åtgärder erfordras för ändamålsenlig utveckling av statens kraftverksrörelse och icke kunna utan synnerlig olägenhet uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1933/1934 anvisat ett reservationsanslag av 300,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Stockholm den 24 februari 1933.

Med undersåtlig vördnad.